

VERSLAG GOAB KRING ZUID-WEST

Dit is het verslag van de regionale GOAB kenniskring Zuid-West Nederland die plaatsvond op 20 juni 2019 van 10 tot 13 uur in Bergen op Zoom.

INHOUD

Aanmelding en opkomst	2
Programma	2
Stand van Zaken 960 uur ve	2
Kwaliteitsimpuls en 960 uur ve	3
OAB in het sociaal domein?.....	4
Landelijk onderzoeksprogramma OAB	4
Kennisdeling.....	6
Actualiteiten en nieuwtjes	6
Kamerbrieven	7
Save the date: 7 november 2019, 10.00 – 13.00 (locatie ntb)	7

AANMELDING EN OPKOMST

Van de in totaal 41 gemeenten van deze kring waren op de bijeenkomst van 18 juni 2019 in totaal 22 deelnemers aanwezig namens 21 gemeenten. Daarnaast waren er twee kenniskringleiders van Oberon aanwezig. Deze opkomst (52%) is voor deze bijeenkomst goed.

PROGRAMMA

1. Welkom
2. Stand van zaken 960 uur ve
3. OAB in het sociaal domein?
4. Landelijk onderzoeksprogramma OAB
5. 'In de etalage'
6. Actualiteiten en nieuwtjes
7. Rondvraag en afronding

STAND VAN ZAKEN 960 UUR VE

Op 21 mei verscheen een [brief](#) van de minister waarin is aangekondigd dat de invoering van 960 uur voorschoolse educatie (ve) is uitgesteld tot 1 augustus 2020. De definitieve Algemene Maatregel van Bestuur, waar ook de inzet van de hbo'er in de ve in is opgenomen, wordt in november 2019 verwacht. Een aantal gemeenten geven aan van plan te zijn wel vanaf januari 2020 het aanbod te willen financieren. Andere gemeenten starten later. In Krimpen aan de IJssel is bijvoorbeeld in overleg met alle aanbieders besloten om gezamenlijk te starten; een enkele aanbieder hier zou al voor augustus kunnen starten, maar wacht hiermee tot alle aanbieders tegelijkertijd het aanbod kunnen realiseren. Een enkele gemeente verwacht dat na de invoering van 960 uur het aantal VVE-locaties zal dalen. Het wordt te ingewikkeld of te moeilijk voor de aanbieders om alle locaties VVE te houden.

De voorbeelden van Enschede (zie bijlage) en Pijnacker-Nootdorp worden kort toegelicht. De gemeenten maken een aanbod van 960 uur al mogelijk. Enschede in de vorm van pilots en Pijnacker-Nootdorp vanaf 1 januari 2020 in een gefaseerde opzet. De subsidieregeling voor deze laatste gemeente wordt binnenkort openbaar.

Naar aanleiding van het gesprek over 960 uur komen er een aantal vragen naar voren:

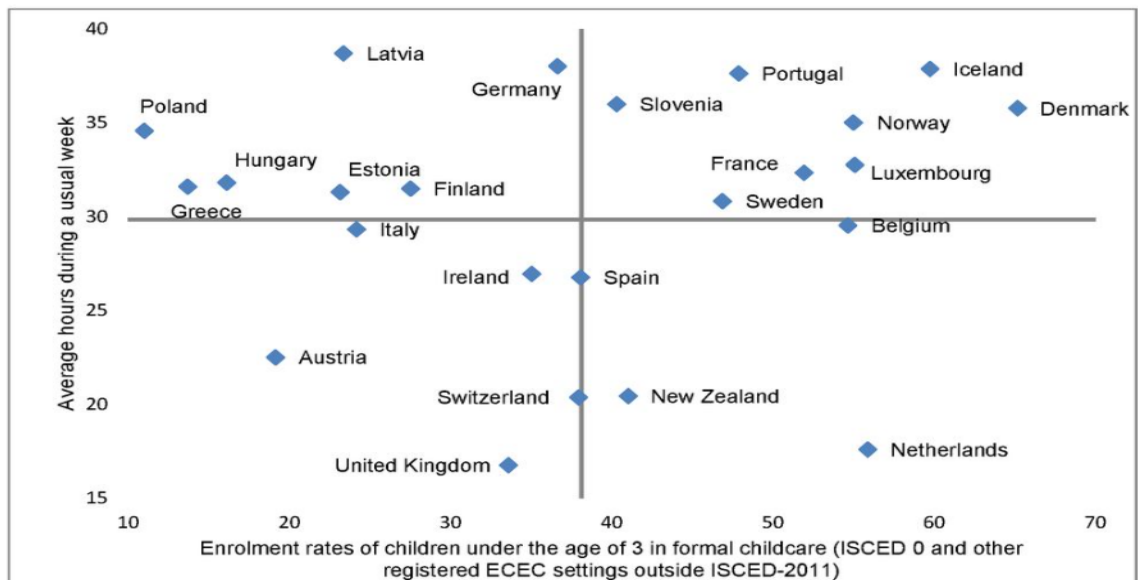
- Moet je het aantal uren per week vrijlaten?
Gemeenten lichten toe dat zij over het algemeen het aantal uren vrij laten aan de aanbieders.
- Hoe organiseer je in het geval van vrijlaten van de uren de financiële kant? Welke dagdelen zijn 'gratis' of tegen laag tarief?
Hierover verschillen de gemeenten. In Barendrecht wordt 7 uur het basis aanbod voor regulier, dat blijft ook vergoed. Als een aanbieder meer uren regulier aanbiedt, dan is dat aan de aanbieder. Maar de vergoeding blijft voor 7 uur.
- Hoe zit het met de startleeftijd?
Veel gemeenten in deze kring hebben de startleeftijd niet aangepast. Een enkeling denkt wel over het aanbod voor de 2-jarigen, of dit wellicht minder uren moet zijn. De pilot in Enschede geeft aan dat het

goed is na te denken over het aanbod voor 2-jarigen in een groep van 2- tot 4-jarigen. De behoeften zijn anders, en er is meer sprake van verzorging bij 2-jarigen.

- Als ouders geen gebruik maken van de 960 uur maar minder uren, hoe ga je daar mee om (no show)? Als gemeente ben je verplicht om de 960 uur aan te bieden en om ouders te stimuleren dit af te nemen (wanneer hun kind tot de gemeentelijke doelgroep behoort). Je kunt ouders echter niet dwingen. Dan kun je ook nadenken over het toeleidingsproces, stimuleren van deelname na inschrijving, het aanpassen van contracten (waardoor het contract aansluit bij het aantal daadwerkelijk afgenomen uren) etc. Sommige gemeenten hanteren een ouderovereenkomst, waarbij rechten en plichten over en weer duidelijk worden gemaakt. Andere gemeenten zetten meer in op toeleiding, door bijvoorbeeld huisbezoeken indien een peuter met een ve-indicatie geen ve-locatie bezoekt. Overigens blijkt uit een OECD vergelijking dat Nederland met de huidige 10 uur onderaan bungelt in het aantal geboden uren voorschools (zie figuur, bron OECD (2017), Starting Strong 2017: Key OECD Indicators on Early Childhood Education and Care, Starting Strong, OECD Publishing, Paris.)

Figure 1.4. Access to early childhood services versus intensity of participation (2014)

Enrolment rates in formal childcare (ISCED 0 and other registered ECEC settings outside ISCED 2011) of children under the age of 3, and intensity of participation in these services during a usual week

Sources: OECD (2017b), OECD Online education database, OECD, Paris, <http://www.oecd.org/education/database.htm> and OECD (2017c), OECD Family Database, OECD, Paris, www.oecd.org/els/family/database.htm.

KWALITEITSIMPULS EN 960 UUR VE

Waar het gaat om de relatie tussen een kwaliteitsimpuls en de uitbreiding naar 960 uur geven de gemeenten aan hier wel oren naar te hebben. Bergen op Zoom vertelt over de kwaliteitsmeting (nulmeting) door een pedagoog van de GGD (let wel: niet van handhaving en toezicht). Deze kwaliteitsmeting wordt ingezet om de kwaliteit te verhogen. Of de aanbieders naar aanleiding van de nulmeting stappen hebben gezet, is onbekend. De eenmeting volgt dit jaar. Ook in Woensdrecht is een nulmeting gehouden. De gemeente licht toe dat deze is geënt op het toezichtskader van de Inspectie van het Onderwijs. En dat zij dit samen met de KIIJK monitor van RPCZ gebruiken voor het gesprek over kwaliteit en ook een relatie willen leggen tussen de kwaliteitsmeting van

de GGD en subsidieverlening. Tot slot is kort toegelicht wat TOP-VVE inhoudt, de deelnemers wensen graag een nadere toelichting tijdens de volgende kenniskring.

OAB IN HET SOCIAAL DOMEIN?

Onderwijsachterstanden of –kansen raakt aan vele andere beleidsterreinen van een gemeente binnen het sociaal domein. Onderstaande wordcloud geeft inzicht in eerste termen of thema's waar de aanwezige gemeenten aan denken bij OAB in het brede sociale domein.

Onderling wisselen de gemeenten uit over de afstemming en samenhang van OAB met andere beleidsterreinen. Voorbeelden zijn: Laaggeletterdheid in Tholen, verbinding met sportakkoord in Goes, verbinding bibliotheek aan school in Steenberg. Er worden ook voorbeelden elders genoemd: Heusden heeft taalonderwijs van kinderen gekoppeld met taalonderwijs ouders. In Waalwijk is VVE onderdeel van een groot beleidsterrein rond aanpak laaggeletterdheid en is er een link met armoedebeleid via de waalwijkpas (iedereen met zo'n pas krijgt bv een gratis abonnement op een tijdschrift naar keuze). Anne noemt een boek over Kansengelijkheid als inspiratie: 'Gelijke kansen in de stad' onder redactie van Herman van de Werfhorst en Erna van Hest. Daarnaast geeft de website www.gelijke-kansen.nl informatie en voorbeelden. Hier komen ook de gemeentelijke gelijke kansen agenda's, wanneer deze gereed zijn. Verwachting is voor de zomer 2019. Er rijst de vraag of, nu schuldsanering een van de OAB-criteria is, armoedebestrijdingsactiviteiten ook onderdeel zijn van het OAB. Die vraag kwam bij een van de gemeenten binnen vanuit het schoolbestuur. Dat is niet het geval, OAB is gericht op onderwijs/taalverrijking en niet op armoede. Er volgt een gesprek over de samenhang tussen armoedebestrijding, laaggeletterdheid en OAB. Uit het gesprek blijkt

LANDELIJK ONDERZOEKSPROGRAMMA OAB

Uit kamerbrief 30 november 2018:

'Ik zet in op een breed monitorings-, evaluatie- en onderzoeksprogramma. De Inspectie van het Onderwijs (Ivho) zal, in haar rol als toezichthouder, de kwaliteit van de voor- en vroegschoolse educatie in beeld brengen.

Daarnaast zal onderzoek aanbesteed worden om de implementatie van de investeringen in de voorschoolse educatie te volgen en de vraag te beantwoorden hoe gemeenten hun middelen besteden. Ook zal, gekoppeld aan de urenitbreiding, onderzocht worden hoe de ontwikkeling van (doelgroep)peuters verloopt. In 2019 zal ik uw Kamer over de eerste resultaten van het programma informeren.

Parallel aan de uitvoering van het programma wordt gewerkt aan een manier om ook op de middellange- en lange termijn op een structurele manier de ontwikkeling te monitoren van kinderen die deelnemen aan ve. Dit kan mogelijk door gebruik te maken van data die het Nationaal Cohort Onderzoek (NCO) verzamelt over de ontwikkeling van kinderen.'

Verdere toelichting op landelijk onderzoeksprogramma

Er is een breed Monitor- en Evaluatieplan OAB opgestart, o.a. nav de inzet extra middelen (€ 170 miljoen). De Tweede Kamer heeft gevraagd de effecten te onderzoeken. Er is per 1 mei 2019 een landelijke regisseur voor alle onderzoeken aangesteld, Walter de Wit van Oberon (wdewit@oberon.eu).

Dit zijn de onderdelen van het Plan:

Voorschools

1. Monitor kwaliteit Voorschools. Dit loopt via de Onderwijsinspectie 2019, ws ook 2021 en later nog een keer.
2. Implementatie nieuwe beleidsdoelen, met name 16 uur. April/mei 2019 is call uitgezet (in combinatie met 3) en hebben 4 consortia zich hiervoor ingetekend. Juni/juli 2019 duidelijkheid wie het de komende jaren gaat uitvoeren. Hierbij ook uitvraag aan gemeenten.
3. Besteding GOAB middelen (vergelijkbaar met eerdere CEBEON onderzoek). April/mei 2019 is call uitgezet (in combinatie met 2) en hebben 4 consortia zich hiervoor ingetekend. Juli 2019 duidelijkheid wie het de komende jaren gaat uitvoeren. Hierbij ook uitvraag aan gemeenten.
4. Quasi experimenteel onderzoek van de effecten van 16 uur op de ontwikkeling van kinderen. Onderzoek van Universiteit Utrecht i.s.m. Sardes en SEO.

Schools

1. Onderzoek Kwaliteit Vroegschool Aanbod via Onderwijsinspectie. Loopt nu.
2. R & D OAB, met PO-Raad:
  - a. 4 werkplaatsen (nieuwe) voor effectieve interventies: calls mei 2019, schoolbesturen in de lead
  - b. Plan voor kennisdeling
  - c. Regiefunctie
  - d. Vergelijkend onderzoek.

Systematiek

1. Onderzoek Indicatoren CBS (na drie jaar herijking van de coëfficiënten, na 6 jaar volledig nieuw onderzoek naar beste voorspelmodel).
2. Evaluatie Specifieke Uitkering (na 3 jaar eerste evaluatie, na zes jaar evaluatie gericht op definitieve keuze).

Vragen

Wat merken gemeenten in 2019 van Onderwijsinspectie-onderzoek naar kwaliteit voorscholen, worden er extra bezoeken gedaan? Deze vraag wordt aan de landelijk coördinator gesteld. Verder meldt Vlaardingen recent gepolst te zijn voor het quasi experimenteel onderzoek. De gemeente weet nog niet of zij meedoet.

KENNISDELING

De gemeente Tholen vertelt over de mogelijke invoering van de peuterconsulent, geënt op het voorbeeld van Culemborg. De gemeente is in overleg met de samenwerkingsverbanden, schoolbesturen, IB'ers en kinderopvangpartners over de precieze invulling en financiering. Gedachte is dat de peuterconsulent de weg naar zorg en naar onderwijs beter kan stroomlijnen voor pm'ers en ouders. Het vormt een schakel, zoals schoolmaatschappelijk werk en de IB'er op een school, tussen de opvang en zorg/onderwijs. In andere gemeenten zien zij dat de vorming van IKCs helpt om dit te stroomlijnen, omdat een IB'er al meekijkt op de opvang. Daarmee is inzicht in de zorgvraag en in de juiste plek voor het kind in het onderwijs. Anne noemt ook Deventer als voorbeeld, waar het samenwerkingsverband heel actief betrokken is bij VVE en VVE als een van haar diensten heeft (zie www.sinelimate.nl). Het samenwerkingsverband is bijvoorbeeld ook vraagbaak voor kinderopvangpartners over VVE en een medewerker van het Kenniscentrum VVE (onderdeel van het samenwerkingsverband Sine Limite) komt dat observeren. In Vlaardingen is het ondersteuningsteam school dezelfde als het ondersteuningsteam voorscholen.

In Ridderkerk is sprake geweest van een sluiting van een kinderopvanglocatie omdat deze niet voldeed aan de wettelijke vereisten. Na verschillende aantekeningen was dit de enige mogelijkheid. Met als gevolg dat ouders 3 maanden geen opvang hadden. Dit heeft tot veel vragen geleid aan het adres van de gemeente.

Vlaardingen vraagt naar ervaringen met de Peutermonitor van Innovatie nul13. Die is niet aanwezig bij de andere kenniskringleden. Afgesproken is dat Vlaardingen de volgende keer de vorderingen/eerste ervaringen deelt.

ACTUALITEITEN EN NIEUWTJES

- In november wordt de AMvB verwacht mbt de hbo'er in de ve. De verwachting is dat de norm voor de inzet van de hbo'er wordt:
  - o 10 uur per doelgroeppeteuter per locatie
  - o Opleidingseisen zoals pedagogisch coach volgens IKK ([zie lijst met opleidingen](#))
  - o Inzet ook mogelijk als coach, gericht op ondersteuning beroepskrachten
  - o Indien inzet als beleidsmedewerker, dan gericht zijn op het pedagogisch beleid van de locatie (en niet uren van de gemeentelijk beleidsmedewerker)
- Er is sinds mei/juni 2019 een aantal ondersteuningstrajecten gekoppeld aan het landelijke ondersteuningstraject GOAB, te weten:
  - o Ondersteuning voor aanbieders van kinderopvang bij de invoering van 960 uur. Met bijeenkomsten in juni en oktober 2019.
  - o Ondersteuningstraject mbt Onderwijs aan Woonwageneigenaren, Roma en Sinti (www.owrs.nl)
- In mei 2019 is het derde ondersteuningsjaar GOAB ingegaan. Er komen naar verwachting een aantal nieuwe producten, zoals een 'financiële bijsluiter' over wat wel en niet mag binnen de specifieke uitkering GOAB, aanbod VVE aan nieuwkomers en relatie OAB met kansengelijkheid.

KAMERBRIEVEN

- Op 7 juni verscheen de [kwartaalrapportage](#) kinderopvang. Daaruit blijkt dat het volume en het gebruik van kinderopvang(toeslag) blijft groeien.
- In een [brief](#) van 17 mei is het voorlopige fiscaal maximum 2020 bekend gemaakt (het ontwerpbesluit), te weten € 8,17.
- In een [brief](#) van 14 juni is het onderzoek over de effecten van harmonisatie op het bereik verschenen. Uit het onderzoek blijkt dat het bereik in de meeste gemeenten niet is gedaald en er in 20% van de gemeenten zelfs sprake is van een stijging van het bereik.

Tot slot is ook het [onderzoeksplan](#) van de Inspectie van het Onderwijs onlangs verschenen. Hieruit blijkt dat de Inspectie volgend jaar zich in ieder geval richt op de aanpassing van het toezichtskader VVE en mogelijk op een vervolg van het onderzoek van dit jaar naar afspraken en doelbereik onder artikel WPO 167a.

SAVE THE DATE: 7 NOVEMBER 2019, 10.00 – 13.00 (LOCATIE NTB)

De volgende kenniskring voor regio Zuid-West vindt plaats op donderdag 7 november 2019 van 10.00 uur tot 13.00 uur op een nader te bepalen locatie. Graag aanmelden via een e-mail aan Anne Ketelaar (aketelaar@oberon.eu). Voorafgaand aan de bijeenkomst sturen wij de agenda en stukken toe naar goab-contactpersonen van gemeenten in regio Zuid-West. Graag tijdens deze bijeenkomst TOP-VVE aanpak presenteren. Vlaardingen meldt dan de ervaringen met de Peutermonitor.